

ממסורת הש"ס

(א) במדבר כו,

תורה אור השלם

- 1 אף בגורל יחלק את
הארץ לשמות משות
אבתם ינחלו:
במדבר כו נה
2 לאלה תחלק הארץ
בנחלה במקפר שמות:
במדבר כו נג

הגהות הב"ח

(א) רשב"ם ד"ה (גדף
הקודם) ושהיה כו' חד אחא
לאבא דמת ונטלו: (ב) ד"ה
כאלה וכו' מחלק הארץ
לבשרים כ"ל ותיבת מפני
נמחה:

מוסף רש"י

וּבְאֵן מִתִּים יִירֶשֶׁן חִיִּין.
 כִּידֵּי, שֶׁן אַחִים מִיּוֹאֵל מִרְמִים
 יִשְׁלֵחַ לֵשֶׁן צִבְיָה אֶחָד לֹה
 אֶחָד וְלֹה שְׁלֹשָׁה, הָאֶחָד נֶעַל
 חֶלֶק אֶחָד וְחֶלֶק אֶחָד נֶעַל שְׁלֹשָׁה,
 שְׁמֹרֶת לֹלֶה תִּשְׁלַח וְחֹרֶת
 נִחְלָתָן אֶלֶל אִבִּי אֲבִינָן וְחֶלֶק
 אֶחָד שְׁבוּרָה, וְחֹרֶת שְׁלֹשָׁה
 מִיּוֹת אֲבוֹתֵינוּ יִנְחֵל, אֶחָד
 שְׁנֵעֵל הַבְּנִים חֶלֶקוֹ לְפִי הָאֲבוֹת
 שִׁילֹה מִרְמִים, וְיִזְעֵל מִחֲמִידָה
 חֶלֶק לְמִתִּים יִשְׁלֵחַ מִרְמִים לֹלֶה
 הִיוּ נִטְוִינָן אֵלֶּה הָאֲרֻבָּה אֵלֶּה
 חֶלֶקֵינוּ, עֲבִישֵׁי נֶעַל הָאֲרֻבָּה
 חֶלֶקֵינוּ (מִדְּבָר כו. ה.)

מוסף תוספות

[illegible]

ובגלגל אבי חפר ובמכר אבי גלגל לעיל מינה איירי ואיכא למימר
דלגלגל קאי ומאי שני שני לגלגל כלומר בן בנו כדכתיב [במדבר כו] בן חפר
בן גלגל הרי ג' חלקים ב' חלקי כזורה וחלק ללפחד ועמו שהיה
ליוצאי מצרים. והאי ללא קחשיב במנתי' ד' חלקים שהיה להם לננות
גב' תנן כמאן דאמר
הארץ דתניא ר' יאשי
נתחלקה הארץ שגא'
ינחלו אלא מה אני
הארץ בנחלה לאלה
הטפלים ר' יונתן אומר
הארץ שנאמר לאלה
אלא מה אני מקיים
ינחלו משונה נחלה ז'
שכל נחלות שבעולם
מתים יורשין חיין אמר
למה הדבר דומה ל'
בעיר אחת לאחד יש'
לו שני בנים והלכו
אחד נוטל חלק אחד
נוטל שני חלקים ומחז'
וחולקין בשוה רבי ע'

בשנה שניה לנאחם ממזרים נתחלקה הארץ כאילו ירשהו הן עצמן ורומי שהיה לו עתה בציאת הארץ בן אחד נטל כל חלקו ומי שהיו לו עשרה בנים נמי לא נטלו בין כולם אלא חלק אחד: **שנאמר.** ובעפנתם בבאי הארץ באתו מנין דעניות מואב דכמיז ברו (א) ובאלה אלא היה איש מפקודי משה ואהרן וגו': לשמות מטות אצותם. של אלה נאחם שגמנו בציאת מזרים ינחלו אלו דלאותן יחלקו הנחלה ואלו אלה נאחם קמו אחתהין ירשום. ולקמן (ע"ב) מפרש ממלך דאי אצותו בציאת ממזרים קאמר: **אלה חלקם.** דכמיז לעיל אלה פקודי בני ישראל שש מאות אלף ואלף שבע מאות ושלשים וסמך ליה וידבר ה' אל משה לאמר לאלה תחלק הארץ אלמא לצאי הארץ נתחלקה: **כאלה.** ששהן בני עשרים דלכני עשרים שיאלו ממזרים נתחלקה הארץ אבל אלא לטפלים שיאלו פחות מכן כ' שלא נטלו חלק בצרך לא הם ולא נאחם צבות מורשיהון אס לא היה להם שמו מוריש שיאל ממזרים בזון שלא היה להם אלא דוד וחס שמתו בחדר בלא נגינים אז לא נטלו חלק בצרך. וקספרי (ירש פסח) כתב מה מ"ל חלקם הארץ (א) מפני כרשים וקדושים כלומר לאפוקי רשעים שבהן שלא היה להן חלק בה ואפילו בניהן אינן זוכין בה בשביל אביהן אלא צבות וקניהם אס היו מיוצאי מזרים דאמרינן לקמן (ע"ב) בני מרבליים ומתלוינים נטלו צבות אצי אציהן וצבות אצי אמותיהן: **ולא יוצאי הארץ.** ולא יוצאי מזרים דאין הולכין אחר היוצאין אלא אחר הנאחם דראובן ושמעון שיאלו ממזרים והולידו בניהם במדבר זה עכרה וזה אחד לא היה אזלינן בתר יוצאי מזרים הני נטלו האחד כנגד כולן עכשו העשרה נטלינן (א) חלקים ויהאחד נטל חלק אחד: **אלא מה אני מקיים לשמות מטות אצותם.**

ודממשמע דאחר יוא"א מנאים נמי יש לנו לחלק הנחזה. ומפרש ואזיל ד
 י"א חלקים בארץ מחלקין אותה ביניהן לפי חשבון מטות אבותם כאשר
 וכונן דההוי יוא"א מנאים היו בני עשרים דומיא דבאי הארץ דקפיד
 שלוחים בעלמא להביא לשניהן י"א חלקים וחזרין ראובן ושמעון ומנו
 ג' מלוא מחלה. והכי תנא דבסופסתא (פ"ה ה"ג) כייל שני אחין שהיו מיווא"א
 דהיינו י"א לתניי טעמא נטול לתך לתך י"א לתניי והאחד נטל לתך
 שהשן כוריים ואחד נטל מחלה שהן כוריים ואחד נטל מחלה ככל
 האהבה של ברייתא דבספרי [ירש פנחס] כינה הכתוב נחלה זו מכל נחלות
 האבות החיים אמר רבי משל למה הדבר דומה לשני אחין כהנים שהיו
 אחת נטלו ונחלתו ג' אצין והולכו אלל אציהן וחזרו וחלקו בשוה כינא דו
 אצותיהן וירשו מתים את אחין וחזרו וחלקו בשוה דפרשייתא לעיל. ו
 השתד חלק הארץ ושהיו לשמות מטות אבותם לענין חלוקה לחלקו
 שנטלו ונטול בן מהלך החלקים כנגד כל בני ראובן: שני

יש נוחלין פרק שמיני בבא בתרא

ק"ז.

שמות מטות אבותם

[illegible]

ומחזירין אצל אביהן וחוזרין וחולקין בשוה. בפרש"י חומש פס"ט דמחזירין אלל אזי אביהן ורובה לפרש אדם שיאל ממזרים ולו שני בנים ולאותן שני בנים לזה בן אחד ולזה שנים והשטתא כשמחזירין לאזי אביהן יש לחזור ולחלוק בשוה שמכחו בזין ואין לו לירש לזה יותר מלזה שאם לא יאל אזי אביהן ממזרים אלל אבותיהן עמלן למע אילקו בשוה כשמחזיר כל אחד ללזיו אלל כל אחד יחזיר ויורש לזניו ולא לזני אחיו והא דקאמר הכא משל לז' אחים כהנים ואין מוזכר אביהן לא נקטינהו אלל למשל בעלמא וקשה דלפרש זה היה למיכתב לשמות מטות אבות אבותם דכשאין אזי אבות אלל אבות לזכא לכל פספא מינה מיד דבזורה^א ועוד בתוספתא אביהן דכיו שמואל לא קמי אלל שני אחים שיהו מיואלי מזרים לזה יש לו ט' וכו' ולא קמי שני אחין ואביהן וגראה לריב"א דגזרת הכתוב הוא כשמחזירין אלל אביהן שחולקין אותו שני אחין בשוה^ב אע"ג דבעלמא אין הדין כך הכא גזרת הכתוב מהנך שני מקראות דקאמר מתים יורשים את החיים לאו דין ירושה ממש אלל כעין ירושה^ג ואי"ת מאי נפקא מינה ביו למאן דאמר

ליוצאי מצרים נתחלקה הארץ בין למאן דאמר לבאי הארץ נתחלקה
 והשאת כשמחזירין כל באי הארץ לאבותיהן כל מה שנטלו והאבות
 וחלקו בשוה הרי הוא כאלו ליוצאי מצרים נתחלקה וי"ל דרובא כשהן
 אחין חוזרין וחולקין בשוה אבל אם אינן אחין לא ואם לזה תשעה
 צנים ולזה אחד זה נוטל ט' לתנים וזה נוטל לת"ד אחד אבל למאן
 דאמר ליוצאי מצרים כולן נוטלין בשוה והא דפ"ה דררואין ושמעון
 שיאלו ממזרים והלירו צנים במדבר וזה עשרה וזה אחד לא אולינן
 בזה יוצאי מצרים היה נוטל האחד כנגד כולן אבל עכשיו י נוטלים
 עשרה והאחד נוטל חלק אחד לא מיירי בראובן ושמעון אחים דא"כ
 גם למ"ד לבאי הארץ היו חולקין בשוה אלא נכריים הם ור"ת מפרש
 דכשהצנים מחזירין לאבותיהן כל אבות ישראל חולקין בשוה ונפקא
 מינה בין למ"ד ליוצאי מצרים בין למ"ד לבאי הארץ לענין טפלים
 שאם היו האבות צנים עשרים מיוצאים ומצרים וצנים במדבר וביניהן
 ששנכנסו לארץ כולם טפלים או צנים בצנות לפחד למאן דאמר
 ליוצאי מצרים נתחלקה היו נוטלין ולמ"ד לבאי הארץ לא היו נוטלים
 כלום או איפכא אם יאלו ממזרים טפלים ולא אבות וכשצאו לארץ היו
 צני עשרים או הם או צניהם למאן דאמר לבאי הארץ נוטלין ולמאן
 דאמר ליוצאי מצרים אין נוטלין וקשיא לפירושו דלמאי נקט בתוספתא
 שני אחין ועוד קשיא לריב"ז דלשמות מטות אבות משמע אחין
 דיוקא דככל מקום קוראין לאחין אבות כגון לא יומתו אבות על
 צנים ומפקינן (סנהדרין דף טז:) דבן אחיו פסול לו לעדות וגם
 מצנים לא יומתו על אבות נפקא לן (שם) דאחי האב פסול וגם
 משם יש להוכיח שיש להחזיר אכל האבות ולא אכל אחי צניהן
 ועוד

כִּי אֲהִי לַשְּׁמוֹת מֵמוֹת אֲצוּתָם יִנְחִלוּ דְּלֹאֲחֶר שֶׁנִּטְלוּ בְּנֵי רֹאזוֹן וּשְׁמֵעוֹן לְיוֹאֵץ מִזְרֵם דִּהְיִינוּ רֹאזוֹן וּשְׁמֵעוֹן אֲצוּתָם נִתְחַלְקוּ הֵי יִ״א חֲלָקִים וְאֵל לְעֵינֵי נִחְלָה אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אֲצִנִי כִּי כִדְמַיִד לֹאלֹה וְהַצִּיִּים אִינִן כִּי אִם מִזֵּן לְצִיִּיהֶן בְּנֵיוֹ שֶׁל רֹאזוֹן נוֹטְלִין מִחֲמַה מִיִּ״א חֲלָקִים וְצֵנוֹ שֶׁל שְׁמֵעוֹן לְצִיִּים לֹאֲחֵד שֶׁל יוֹ ״ט״ בָּיִים וּלְחֹלֵד שֶׁל יוֹ בִּן אֲחֵד וּלְפָנֵיהֶם בֵּית הַ״ כּוֹרִין דְּרוֹם לְצִיִּיבֵיהֶם וְחֹזְרוֹ הַאֲצוּת וְהוֹרֵשׁוֹם לְצִיִּיהֶן ״ט״ אִינִן נִטְלוּ מִחֲמַה קוֹם חִיין יוֹרֵשִׁין וְאֵת הַמַּמִּים וּכְאֵן הַמַּמִּים יוֹרֵשִׁין אֵת הַחִיִּים. וְכִךְ הִיא הַתּוֹרָה שֶׁכָּל נִחְלוֹת שְׁבִתוֹרָה חִיין יוֹרֵשִׁין אֵת הַמַּמִּים וּכְאֵן הַמַּמִּים יוֹרֵשִׁין עֵינֵי לֹה לֹה לֹה בִּן אֲחֵד וְלֹה לֹה ג׳ בָּיִים וְיֹאֵץ לְגוֹרֵן זֶה נִטֵּל סָאָה וְאֵלֹו אֹמֵר בְּצֵאִי הָאֶרֶץ זֶה נִטֵּל סָאָה וְאֵלֹו נִטְלוֹ ג׳ סָאִין וְהוֹרֵשׁוֹ אֵת הַשְּׁמֵא מִתּוֹקְמִי שֶׁנִּי קִרְאִי לֹאלֹה תִחַלֵּק הָאֶרֶץ אֲשֶׁמוֹעִינִן שִׁטּוֹל כֹּל הֵן מֵה שֶׁנִּטְלוּ כִּאֵילוֹ לְיוֹאֵץ מִזְרֵם אֲצוּתֵיהֶם נִתְחַלְקוּ הִנֵּהוּ חֲלָקִים כֹּהֲנִים. וְהַתֵּנוּ בְּיִינֵיהֶן לְחֻלּוֹק כֹּל הַתּוֹרֻמוֹת הַנִּתְנוֹת לְשִׁמְיָהּ בְּצוּה: לֹאלֹו

שכיל עצמו חורזו וחוללים כמו שירשו מאבותם: ר' שמעון בן אלעזר אומר. בין ליוצאי מצרים ב